

УДК 69.003:658

Рижакова Галина Михайлівна

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту в будівництві,
orcid.org/0000-0002-7875-9768

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Малихіна Оксана Михайлівна

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту в будівництві

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Рижаков Дмитро Андрійович

Кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри економіки будівництва

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Локтіонова Яна Федорівна

Аспірант кафедри економіки будівництва

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Лугіна Тетяна Сергіївна

Аспірант кафедри менеджменту в будівництві

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

Коваль Тимур Сергійович

Аспірант кафедри менеджменту в будівництві

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЯК СКЛАДОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** Ідентифіковано зміст і характеристики технологічної модернізації економіки країни на основі комплексної системи ризик-менеджменту, які формуються на різних рівнях (мікро-, мезо-, макрорівень) та пов'язані з реалізацією інтеграційного процесу на цих стадіях. Комплексна система ризик-менеджменту має стати важливою складовою загальної системи управління національною економікою, яка здатна підвищити результативність господарської діяльності в умовах невизначеності внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування і функціонування системи управління ризиками покликано забезпечити високу ефективність прийняття управлінських рішень для досягнення стратегічних і тактичних державних цільових програм. У статті вказано на необхідність дотримання певних вимог і принципів, слідування ключовим факторам успішності при побудові та функціонуванні комплексної системи ризик-менеджменту інтегрованих структур в галузі будівництва. Наведено нові критерії оцінювання ступеня ризику від провадження містобудівної діяльності.*

***Ключові слова:** ризик; ризик-менеджмент; система ризик-менеджменту; управління ризиками; інтегровані структури*

Вступ

Інтеграційна взаємодія та формування нових інтегрованих структур пов'язана з різними видами ризиків, які мають свою специфіку виникнення, прояву, аналізу, оцінки та управління. Інтеграційні ризики – це сукупність ризиків, які формуються на різних рівнях (мікро-, мезо-, макрорівень) та пов'язані з реалізацією інтеграційного процесу на всіх стадіях, що обтяжені можливістю виникнення несприятливих наслідків (упущених вигод) або одержання додаткового ефекту у порівнянні з очікуваним результатом, зумовлених об'єктивно-

суб'єктивними чинниками та багатоваріантністю можливих рішень в ситуації неповної або неточної інформації з урахуванням впливу непередбачуваних факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ як результату їх мінливості та індетермінованості [1, с. 40].

Мета статті

Мета статті полягає в здійсненні кваліметричної оцінки ризику, що передбачає його системний аналіз, який здійснюється переважно з урахуванням кількісних характеристик, але в тісному взаємозв'язку з їх якісною визначеністю. Головним

завданням оцінки ризиків є визначення можливих їх видів, а також факторів, що впливають на їх рівень. Після визначення кола ризиків, для певного інтеграційного угруповання, потрібно їх постійно і якісно контролювати, зокрема перевіряти виконання і забезпечення реалізації всіх управлінських рішень щодо ризиків.

Виклад основного матеріалу

Необхідно зазначити, що ризик, який виникає на макрорівні, належить до ризику країни (загальнодержавного ризику країни) та визначає умови розвитку країни за обмежених можливостей маневру ресурсами [2]. Загальнодержавний ризик країни безпосередньо впливає на інвестиційну та інноваційну активність інтегрованих підприємств і визначає вибір стратегічного напряму підприємницької діяльності. Але ці види ризику актуальні для всіх учасників ринкової взаємодії, а не лише інтегрованих угруповань, і залежать від політичної, економічної та соціальної стабільності країни, де функціонують господарюючі суб'єкти.

Тож, ризик розвитку країни переважно необхідно враховувати при визначенні можливості та ризикованості проведення інтеграції. Він потребує аналізу за такими основними видами ризику: економічний, фінансово-монетарний, соціально-політичний та галузевий.

Ризик у будівництві – можлива подія, поява якої має ймовірний і випадковий характер та зумовлює небажані наслідки для учасників контракту або третіх осіб. Страхування ризиків у будівництві – це відносини із захисту майнових інтересів учасників будівництва при появі страхових випадків за грошові фонди, які створюються за рахунок страхових платежів. У будівництві кожна зі сторін, що вступає у взаємовідносини, бере на себе певні ризики. Суттєвою особливістю підрядних відносин є те, що, відповідно до ст. 322 ЦКУ, за договором підяду підрядчик зобов'язується виконати на свій ризик певну роботу за завданням замовника з його або своїх матеріалів, а замовник зобов'язується прийняти й оплатити виконану роботу.

Ризики підрядчика. Головний ризик підрядчика полягає в тому, що згідно зі ст. 346 ЦКУ, якщо предмет підяду до його здачі випадково знищений або закінчення роботи стало неможливим не з вини сторін, підрядчик не має права вимагати винагороди за роботу. Наступний ризик підрядчика полягає ось у чому. Якщо він відступив від умов договору, що погіршило роботу, або допустив інші недоліки в роботі, замовник має право на свій вибір вимагати безоплатного виправлення зазначених недоліків у відповідний строк або відшкодування понесених замовником необхідних витрат з виправлення своїми засобами недоліків у роботі.

У цьому разі замовник також може зменшити винагороду за роботу або відмовитися від роботи взагалі. При неналежному виконанні своїх обов'язків ризик підрядчика зростає, якщо роботи виконувалися з його матеріалів. Замовник у порівнянні з підрядчиком несе мінімальний ризик: він ризикує тільки в тому разі, якщо роботи виконувалися з його матеріалів, на суму вартості витрачених матеріалів. Тому до складу ризиків, які за домовленістю сторін можна включати в цей пункт договору, належать:

- ті, що можуть виникнути при транспортуванні матеріалів, устаткування, конструкцій та виробів від місця їх відвантаження до будівельного майданчика на умовах страхування всіх ризиків;

- пов'язані зі збереженням виконаних робіт, матеріальних цінностей, що перебувають на будівельному майданчику, від вогню та стихійного лиха в період з початку робіт на об'єкті до моменту здачі його в гарантійну експлуатацію.

Постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 р. № 899, що набирає чинності з дня офіційного опублікування (станом на 01.10.2018 р. офіційно не опублікована), суб'єктам містобудування Кабмін затвердив критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері містобудівної діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) на об'єкті будівництва органами державного архітектурно-будівельного контролю.

До них належать:

- клас наслідків (відповідальності) будівель і споруд;

- дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності;

- структура (склад) об'єкта будівництва.

Віднесення суб'єкта господарювання до високого, середнього або незначного ступеня ризику здійснюється з урахуванням суми балів, нарахованих за всіма критеріями, за такою шкалою:

- від 41 до 100 балів – до високого ступеня ризику;

- від 21 до 40 балів – до середнього ступеня ризику;

- від 0 до 20 балів – до незначного ступеня ризику.

Планові заходи державного нагляду (контролю) у сфері містобудівної діяльності проводяться з такою періодичністю:

- з високим ступенем ризику – не частіше ніж один раз на 2 роки;

- з середнім ступенем ризику – не частіше ніж один раз на 3 роки;

- з незначним ступенем ризику – не частіше ніж один раз на 5 років.

Водночас утрачає чинність постанова КМУ від 07.06.2017 р. № 399, якою були затверджені попередні критерії.

Окрім оцінки загальнодержавних та галузевих ризиків для інтегрованих формувань, при поглибленому аналізі доцільності інтеграції, ефективності подальшого розвитку інтегрованих структур постає необхідність визначення та врахування ризикових ситуацій, що виникають на мікрорівні та спричиняють ризик окремих суб'єктів інтеграції (компанії-інтегратора, цільової компанії та новоствореної інтегрованої структури) (таблиця).

Зокрема, на стадії інтеграції головним є управління діловим ризиком, під яким розуміються ймовірні втрати внаслідок того, що об'єднана структура може працювати не так, як планувалося на етапі укладання угоди, тобто синергетичний ефект та прибутковість інвестицій в придбання будуть нижче очікуваного. Це динамічний ризик: чинники, що

визначають планові й фактичні умови інтеграції компаній, включаючи ризик підвищення прибутковості альтернативних інвестицій, змінюються в часі [5].

Відповідно, пост-інтеграційний етап включає стадію становлення, функціонування та оптимізації інтегрованої компанії, що потребує побудови організаційної структури нової компанії, кадрового забезпечення, формування та розвитку людського капіталу, формування лояльності персоналу, інтеграції корпоративних культур та створення нової корпоративної культури (забезпечення спільності цілей, стандартів, територій), розроблення та впровадження нової системи комунікацій, об'єднання функціональних підрозділів (виробництво, фінанси, маркетинг) тощо [6].

Таблиця – Ризикові ситуації для різних суб'єктів інтеграції

Суб'єкт інтеграції	Характерні ризикові ситуації
Компанія, що є ініціатором інтеграції	Помилковий вибір напряму розвитку компанії; неадекватне визначення необхідної міри зв'язку між компаніями; хибний вибір цільового об'єкта покупки, стратегічного партнера для інтеграції (злиття); некоректна оцінка привабливості підприємства; відсутність чітких уявлень про стан компанії-мети; переоцінка вартості компанії-мети; придбання фінансово неспроможного підприємства; помилки у визначенні ціни угоди; недооцінка обсягу додаткових інвестицій; зайві витрати на процес інтеграції; погіршення умов кредитування; помилки в процесі переговорів, які призводять до збільшення вартості, зниження лояльності менеджменту компанії-мети, втрати зацікавленості акціонерів у закінченні угоди, протидії угоді з боку менеджменту компанії; опір трудового колективу змінам, що відбуваються; висування вимог кредиторами про дострокове виконання зобов'язань; падіння курсу акцій компанії на ринку; послаблення позицій на ринку та погіршення фінансового стану до завершення процесу інтеграції; неотримання дозволу на інтеграцію у результаті невідповідності вимогам антимонопольного законодавства тощо
Цільова компанія	Падіння курсу акцій компанії на ринку; погіршення ринкових позицій та фінансового стану на період до завершення процесу інтеграції; неможливість використання додаткових каналів отримання доходу; збитки від зміни дивідендної політики нової компанії; встановлення не вигідного курсу обміну акцій; порушення прав акціонерів; втрата статусу співвласника незалежної компанії; звільнення персоналу тощо
Новостворена інтегрована структура	Зменшення ефективності угоди в результаті недоліків процесу проведення інтеграції; падіння курсу акцій компаній на ринку; послаблення позицій на ринку та погіршення фінансового стану після завершення процесу інтеграції; зниження капіталізації об'єднаної компанії, у порівнянні з сумарною капіталізацією її окремих частин; перерозподіл корпоративного контролю на користь осіб, які незацікавлені в ефективному функціонуванні компанії; втрата персоналу та/або зниження його лояльності, зменшення продуктивності праці; опір трудового колективу змінам, що відбуваються; зниження якості виконання бізнес-процесів, що призводить до зменшення операційної ефективності; антагонізм корпоративних культур та систем управління; технологічна несумісність інформаційних систем або необхідність великих витрат на інтеграцію інформаційних технологій компаній, що об'єднуються; конфліктність (технологічна несумісність) об'єднаних виробничих систем (потенціалів), що викликано специфічністю виробничих та фінансових циклів; конфлікт цілей, спричинений особливостями кадрової, інвестиційної, фінансової, інноваційної політик суб'єктів об'єднання; поява негативного іміджу як окремого суб'єкта інтегрованої структури, так і всієї системи; зменшення клієнтської бази, неможливість залучити нових партнерів або втрата існуючих партнерів, що зумовлено специфічністю відносин з постачальниками та покупцями; збільшення сукупного розміру податкових платежів; зниження середньої норми прибутку; погіршення можливостей кредитування; збільшення вартості залучених коштів; ускладнення розміщення цінних паперів; зменшення загального грошового потоку; виникнення негативного ефекту від масштабу; помилковий вибір напряму розвитку інтегрованої компанії; анулювання інтеграційної угоди (угоди злиття/поглинання) у разі невідповідності вимогам антимонопольного законодавства тощо

Джерело: систематизовано автором на основі [1; 2; 3; 4].

В межах дослідження необхідно більше сконцентрувати увагу на контролі об'єктивних ризиків як зовнішнього, так і внутрішнього середовищ інтегрованої будівельної організації. Зокрема, завершальної стадії інтеграції (об'єднання підприємств та їх корпоративних культур), основними ризикованими ситуаціями якої є: відмова в пролонгації договорів основними постачальниками сировини та іншими партнерами інтегрованого підприємства, відмова споживачів від продукції, що випускається інтегрованою структурою, можливість шахрайства менеджерів, неприйняття нової корпоративної культури персоналом об'єднаного підприємства [6, с. 42].

Серед ризиків при проведенні об'єднання, злиття і особливо поглинання підприємств необхідно виділити відношення колективу до змін. Від цього чинника остаточно залежить результат інтеграційного процесу. Це підтверджується такими даними [6]: у поглинутих компаніях 47% топ-менеджерів звільняються протягом року після угоди, а 75% – протягом трьох років; в 70% не досягається запланований синергетичний ефект від об'єднання; протягом перших 4 – 8 місяців продуктивність праці знижується майже на половину; виконавчі директори й менеджери з фінансів продовжують називати проблеми з персоналом і корпоративною культурою в числі найбільш істотних причин провалу злиттів; керівники підприємств, що об'єдналися оцінюють фінансові результати їхньої діяльності як посередні.

Проведений аналіз показав, що однією з основних проблем у процесі об'єднання, злиття чи поглинання є різке підвищення флуктуації співробітників. Особливо це стосується підприємств, що поглинаються, оскільки вони зв'язані зі значним скороченням персоналу в процесі ліквідації дублюючих функцій і централізації. Однак бажана флуктуація звичайно сильно відрізняється від реальної. Непевність у збереженні свого робочого місця змушує більшість співробітників (у тому числі винятково цінних) почати пошук нової роботи. Іншою причиною початку пошуку нового місця роботи може бути небажання працювати під управлінням «чужинців», що особливо характерно для керівного персоналу. Тому у процесі такої флуктуації йдуть, насамперед, найбільш кваліфіковані працівники й керівники вищої ланки, яким легко знайти вигідну пропозицію на ринку праці. Разом зі співробітниками підприємство втрачає не тільки ноу-хау, але й частину клієнтів, пов'язаних зі співробітниками багаторічними відносинами.

Таким чином, будь-яка компанія – це, насамперед, люди, які в ній працюють. Тому цілком очевидно, що корпоративна культура може стати

потужним управлінським інструментом, який, у випадку його ефективного використання, дає змогу згуртувати, об'єднати колектив, посилити комунікаційні зв'язки, сформувати «командний дух», консолідувати зусилля у напрямку досягнення цілей діяльності підприємства. Виходячи з цього, якщо керівництвом підприємства буде створено передумови для усвідомлення персоналом необхідності управління ризиками, причетності кожного до результативності функціонування системи ризик-менеджменту в інтегрованій структурі, це дасть змогу сформувати ефективну корпоративну культуру управління ризиками, яка, власне, і забезпечить той базис, на якому будуватиметься вся система подальшого ризик-управління та ризик-контролінгу.

Дуже важливим є донесення керівництвом до всього персоналу інформації про те, що участь у процесі управління ризиками є щоденним обов'язком кожного, і без залучення фахівців із різних структурних підрозділів підприємства до процесу діагностики факторів ризиків, пошуку шляхів їх оптимізації і т. ін. діяльність навіть найбільш кваліфікованого ризик-менеджера не буде достатньо ефективною. У колективі має бути чітке розуміння того, що «всі ми – в одному човні», і лише злагоджена командна робота здатна забезпечити високу ризикованість підприємства і, як наслідок, досягнення бажаних цілей попри наявність небезпек та загроз. Забезпечити таке розуміння можна шляхом поступового розвитку корпоративної культури управління ризиками на підприємстві. Отже, формування корпоративної культури управління ризиками – це, насамперед, процес створення на підприємстві середовища, максимально сприятливого для виявлення, оцінювання та управління ризиками, а також відкритої комунікації щодо ризиків.

Найоптимальнішим при цьому є варіант, коли ініціатором такого процесу стає вище керівництво підприємства: топ-менеджмент має чітко окреслити свої наміри щодо впровадження інтегрованого ризик-менеджменту, мотивувати персонал на участь у цьому процесі, продемонструвати колективу свою лояльність і підтримку всіх видів діяльності, пов'язаної з діагностикою, аналізом, оцінкою та управлінням ризиками. Досвід показує, що доволі часто така ініціатива «зверху» не надто оптимістично сприймається менеджерами середнього та нижчого рівнів. Так, керівники структурних підрозділів (так звані «власники ризиків» [1]) не завжди сприяють ідентифікації факторів ризиків, притаманних діяльності, що знаходиться в їх безпосередньому підпорядкуванні, оскільки остерігаються відповідальності за констатацію факту наявності тих

чи інших проблем. За таких умов фахівець з ризик-менеджменту має провести роз'яснювальну роботу щодо того, що діагностика факторів ризику має на меті не «знаходження винних» серед суб'єктів управління ризиком, а попередження потенційних втрат і, як наслідок, уникнення можливих покарань. Ще однією причиною, яка стримує процес практичного впровадження системи ризик-менеджменту на підприємстві, є складність аналізу його економічної ефективності. Так, якщо розрахунок величини витрат не містить жодних труднощів, то кількісна оцінка результатів можлива, як правило, лише в тому випадку, коли ризик реалізувався. У протилежному випадку встановити, в якій мірі одержаний результат є наслідком зусиль команди ризик-менеджерів, не так просто [3].

Також при інтеграції будівельних підприємств у силу вступають додаткові фактори, тому що цей крок породжує ситуацію невизначеності: неясно, як буде виглядати стратегія нового підприємства і яким способом може бути використаним синергетичний ефект, нерідко зв'язаний з перспективою об'єднання. Перед всіма можливими групами інтересів виникає множина питань: які співробітники, постачальники, збутові канали будуть затребувані; як зміниться структура оплати праці й податкових виплат; яким буде навантаження на навколишнє середовище; які можливості розвитку отримають окремі співробітники тощо. Якщо менеджмент поєднаних підприємств не хоче ризикувати у зв'язку з тим, що стурбовані співробітники, клієнти або постачальники перейдуть до конкурентів (часто це кращі партнери, які можуть скористатися більш вигідними альтернативами та розв'язати таким чином проблему невизначеності), то він повинен переконати всі зацікавлені сторони у вірогідності обіцянок даних при оголошенні рішення про інтеграцію [4].

Також в інтеграційних об'єднаннях ключову роль в системах контролю відіграють інформаційні системи та комунікації, оскільки вони створюють звіти, що включають фінансову інформацію, а також інформацію щодо операційної діяльності та дотримання процедур і законодавства, яка дає змогу розвивати та управляти бізнесом. У більш широкому сенсі ефективна комунікація має забезпечити інформаційні потоки вниз і вгору у всій організації. Наприклад, типові процедури для повідомлення співробітниками підозр у шахрайстві тощо. З огляду на те, що на сьогодні переважна більшість компаній запровадили інформаційні системи різного роду (на основі різних пакетів програм), то виникає ризик ідентифікації однієї інформації різними системами, тому увага має приділятися процесу підготовки інформації та контролю за якістю інформації, що вводить у загальну систему [1].

При цьому необхідно враховувати, якщо на підприємстві інколи частина інформації обробляється вручну, а частина за допомогою інформаційної системи, то необхідно розробити спеціальні процедури, які б допомагали контролювати достовірність зведених форм звітності, своєчасну передачу відповідної інформації особам, що приймають рішення. Окрім того, слід враховувати розподіл ролей та відповідальність за збирання і аналіз інформації, а також за передачу її за призначенням та обов'язковість виконання. Йдеться про те, щоб в інтегрованій будівельній організації були створені умови для безперешкодної внутрішньої комунікації, отримання повних і достовірних даних, їх зберігання та обробки, повноцінного інформаційного обміну між підрозділами і різними рівнями керівництва, а головне – для можливості здійснення перевірки та контролю за виконанням всіх прийнятих рішень в системі управління ризиками. Успішність інтеграції будівельних організацій пов'язана з високою невизначеністю та ризиком, оскільки момент ухвалення рішення щодо необхідності інтеграційної взаємодії та отримання результату інтеграційної діяльності відстрочені в часі, а витрати на реалізацію інтеграційного проекту та поглинання підприємств дуже високі.

Висновки

Сукупність інтеграційних ризиків пов'язана з реалізацією інтеграційного процесу на всіх стадіях, що обтяжені можливістю виникнення несприятливих наслідків (упущених вигод) або одержання додаткового ефекту у порівнянні з очікуваним результатом, зумовлених об'єктивно-суб'єктивними чинниками та багатоваріантністю можливих рішень в ситуації неповної або неточної інформації з урахуванням впливу непередбачуваних факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ як результату їх мінливості та індетермінованості. В межах подальшого дослідження необхідно звернути увагу на те, що на сьогодні самостійним інструментом менеджменту, з власними цілями, об'єктами, функціями, методами, стає контролінг ризиків. При цьому він є логічним розвитком контролінгу як у концептуальному, так і в практичному аспектах. Актуальність розроблення механізму формування й реалізації контролінгу ризиків визначається об'єктивним існуванням ризику та пов'язаних із ним втрат. Тому важливим завданням є пошук та обґрунтування нових інструментів інформаційного забезпечення процесу прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень, спрямованих на виявлення, диференціацію й попередження негативного впливу ризиків на діяльність суб'єктів господарювання.

Список літератури

1. Скопенко Н. С. Теоретико-методичні підходи до визначення ризику інтеграційної взаємодії [Електронний ресурс] / Н. С. Скопенко, Н. В. Андреюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2013. – Вип. 10. – С. 40–43. – Режим доступу: http://nbiv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2013_10_11
2. Шапкин А.С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций / А.С. Шапкин. 2-е изд. – М: Издательско-торговая корпорация "Дашков и К0", 2014. – 544 с.
3. Соскін О. Фінансово-економічні ризики розвитку України в умовах сучасної кризи / Олег Соскін // Економіка і управління. – 2009. – № 4. – С. 20-31.
4. Рижаків Д.А. Застосування BSC-технологій для формалізованого відображення особливостей операцій підприємства в проектах реінжинірингу [Текст] / Д.А. Рижаків // Управління розвитком складних систем. – 2017. – № 32. – С. 153–158.
5. Рижаків Г.М. Моделі цільового вибору репрезентативних індикаторів діяльності будівельних підприємств: етимологія та типологія систем діагностики [Текст] / Г.М. Рижаків, Д.О. Приходько, К.М. Предун, Т.С. Лугіна, Т.С. Коваль // Управління розвитком складних систем. – 2017. – № 32. – С. 159–165.
6. ISO/Guide 73:2009 Risk management –Vocabulary. – 2009 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:guide:73:ed-1:v1:en>
7. Ryzhakova G. Identification of the basic elements of the innovation-analytical platform for energy efficiency in project financing / G. Ryzhakova, D. Ryzhakov, S. Stetsenko // Investment Management and Financial Innovations, open access journal, Publisher LLC "Consulting Publishing Company "Business Perspectives", Sumy, 2017 (4). – P. 112-123.

Стаття надійшла до редколегії 24. 10. 2018

Рецензент: д-р екон. наук, проф. О.В. Дикий, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ.

Рыжакова Галина Михайловна

Доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента в строительстве, orcid.org/0000-0002-7875-9768
 Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

Малыхина Оксана Михайловна

Кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента в строительстве
 Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

Рыжаков Дмитрий Андреевич

Кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры экономики строительства
 Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

Локтионова Яна Федоровна

Аспирант кафедры экономики строительства
 Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

Лугина Татьяна Сергеевна

Аспирант кафедры менеджмента в строительстве
 Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

Коваль Тимур Сергеевич

Аспирант кафедры менеджмента в строительстве
 Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

РИСК-МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕГРАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Аннотация. Идентифицированы содержание и характеристики технологической модернизации экономики страны на основе комплексной системы риск-менеджмента, которая формируется на разных уровнях (микро-, мезо-, макроуровень) и связана с реализацией интеграционного процесса на данных стадиях. Комплексная система риск-менеджмента должна стать важной составляющей общей системы управления национальной экономикой, которая способна повысить результативность хозяйственной деятельности в условиях неопределенности внешней и внутренней среды. Формирование и функционирование системы управления рисками призвано обеспечить высокую эффективность принятия управленческих решений для достижения стратегических и тактических целей государственных целевых программ. В статье указано на необходимость соблюдения определенных требований и принципов, следование ключевым факторам успешности при построении и функционировании комплексной системы риск-менеджмента интегрированных структур в области строительства. Приведены новые критерии оценки степени риска от осуществления градостроительной деятельности.

Ключевые слова: риск; риск-менеджмент; система риск-менеджмента; управления рисками; интегрированные структуры

Ryzhakova Galyna

DSc, Professor, Head of the Department of Management in Construction, orcid.org/0000-0002-7875-9768
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Malykhina Oksana

PhD, Associate Professor, Department of Management in Construction
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Ryzhakov Dmytro

PhD (Econ.), Associate Professor, Ph.D. student of the Department of Economics of Construction
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Loktionova Yana

Postgraduate student of the Department of economics of construction
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Lugyna Tatyana

Post-graduate student of department of management in construction
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Koval Timur

Post-graduate student of department of management in construction
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

**RISK-MANAGEMENT IN THE SYSTEM OF MANAGEMENT OF INTEGRATION PROCESSES
AS A COMPONENT OF MODERNIZATION OF UKRAINIAN ECONOMY**

Abstract. The content and characteristics of the technological modernization of the country's economy based on an integrated risk management system, which are formed at different levels (micro, meso, macro level), are associated with the implementation of the integration process at all stages. Integrated risk management system should become an important part of the overall system of national economy management, which can increase the efficiency of economic activity in conditions of uncertainty of the internal and external environment. The formation and operation of the risk management system is designed to provide high-efficiency management decision making to achieve strategic and tactical government target programs. The article indicates the necessity of observing certain requirements and principles, following the key factors of success in the construction and functioning of integrated risk management system of integrated structures in the field of construction. The new criteria for assessing the degree of risk from conducting urban development activities are presented.

Keywords: risk; risk management; risk management system; risk management; integrated structures

References

1. Skopenko, N.C. & Andreyuk, N.V. (2013). Theoretical and methodical approaches to the definition of the risk of integration interaction [Electronic resource]. Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy, 10, 40–43. – Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2013_10_11
2. Shapkin, A.S. (2014). Economic and financial risks. Evaluation, management, investment portfolio. 2nd ed. Moscow, Russia: Publishing and trading corporation "Dashkov and Co", 544.
3. Soskin, O. (2009). Financial and economic risks of Ukraine's development in the context of the current crisis. Economics and Management, 4, 20–31.
4. Ryzhakov, Dmytro. (2017). Application of BSC-technologies for formalized mapping of features of subcontractor operations in reengineering projects. Management of Development of Complex Systems, 32, 153–158.
5. Ryzhakova, Galyna, Prykhodko, Dmytro, Predun, Konstantin, Lugyna, Tatyana & Koval, Timur. (2017). Models of target selection of representative indicators of activities of construction enterprises: the etymology and typology of systems of diagnostics. Management of Development of Complex Systems, 32, 159–165.
6. ISO/Guide 73:2009 Risk management –Vocabulary. – 2009 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:guide:73:ed-1:v1:en>
7. Ryzhakova, G. (2017). Identification of the basic elements of the innovation-analytical platform for energy efficiency in project financing/ G. Ryzhakova, D. Ryzhakov, S. Stetsenko // Investment Management and Financial Innovations. LLC "Consulting Publishing Company "Business Perspectives", (4), 112–123.

Посилання на публікацію

- APA Ryzhakova, Galyna, Malykhina, Oksana, Ryzhakov, Dmytro, Loktionova, Yana, Lugyna, Tatyana & Koval, Timur. (2018). Risk-management in the system of management of integration processes as a component of modernization of Ukrainian economy. Management of Development of Complex Systems, 36, 113 – 119.
- ДСТУ Рижаківа Г.М. Ризик-менеджмент в системі управління інтеграційними процесами як складова модернізації економіки України [Текст] / Г.М. Рижаківа, О.М. Маліхіна, Д.А. Рижаків, Я.Ф. Локтіонова, Т.С. Лугіна, Т.С. Коваль // Управління розвитком складних систем. – 2018. – № 36. – С. 113 – 119.